

μας, μὰ συνεργοί ἄλλης μᾶς τέτοιας ἀτιμίας δὲ θὰ γίνουμε». Ἔτσι ἄς τοὺς μιλήσουμε.

Τὸ βλέπω. Θὰ χωριστοῦμε. Εἶναι μοιραῖο, εἶναι ὁ ἱστορικὸς νόμος.

Ἐμεῖς, τὰ παιδιά σου, σὲ συνεχίζουμε. Παίρνομε τὴν ἐπαναστατικὴ σημαία τοῦ Δημοτικισμοῦ καὶ τὴν ἀπλώνουμε ἀψηλά, ὅσο μπορούμε πρὸ ἀψηλά. Δημοτικισμὸς θὰ πεῖ Ἐπανάσταση, θὰ πεῖ Λευτεριά. Τὴ Λευτεριά ζητοῦμε νὰ τὴν ἀπλώσουμε σὲ ὅλο τὸν κόσμο, πάνω σὲ ὅλους τοὺς σκλάβους καὶ μέσα ἀπὸ τὰ σύνορά μας καὶ ὅξω ἀπὸ τὰ σύνορά μας, παντοῦ ὅπου ζοῦνε σκλάβοι, εἴτε σκλάβοι τοῦ κομποῦ εἴτε σκλάβοι τοῦ μυαλοῦ καὶ τῆς ψυχῆς, καὶ μέσα στὶς φάμπρικες καὶ μέσα στὰ χωράφια καὶ μέσα στὰ σπίτια.

Τίς ἡλιουσίδες τοῦ λαοῦ ζητοῦμε νὰ σπᾶσουμε.

Ὁ Δημοτικισμὸς μᾶς πέφτει σήμερα στενός. Ὁ

Δημοτικισμὸς ὁ δικὸς μας εἶναι ἓνα μέρος μόνο ἀπὸ τὸ μεγάλο ἀπελευθερωτικὸ ἀγῶνα ποὺ ἔχουμε νὰ κάνομε.

Τὸ πρόγραμμα τοῦ Δημοτικισμοῦ, ποὺ ἀληθινὰ ἐσεῖς πρῶτος ὑψώσατε τὴ σημαία του, πιστεύουμε πῶς μόνο μὲ τὴν ἐπικράτηση τοῦ λαοῦ, τῶν ἐργατῶν καὶ τῶ χωρικῶν στὸν κοινωνικὸ ἀγῶνα, θὰ μποροῦσε νὰ πραγματοποιηθεῖ.

Νὰ γιατί παραξενεύομαστε σὰ σὰς βλέπουμε νὰ μᾶς πετροβολᾶτε καὶ νὰ μᾶς ἀναθεματίζετε ἀπὸ τὸ ἀντίθετο στρατόπεδο, ἐσεῖς, ποὺ ὠνειροπολοῦσατε νὰ σὰς ἔχουμε στὸ πλευρὸ μας.

Νὰ γιατί πονοῦμε, σὰ βλέπουμε ἐσᾶς ποὺ παλαίψατε γιὰ τὴν Ἀλήθεια, νὰ στέκεστε σήμερα ἀντιμετωποῖ μας καὶ νὰ μᾶς προκαλεῖτε σ' ἓνα σκληρὸ ἀγῶνα, ἐσεῖς, ὁ Δάσκαλός μας, ἐμᾶς τὰ παιδιά σου.

ΚΩΣΤΑΣ ΠΑΡΟΡΙΤΗΣ

0

ΣΤΟ ΔΡΟΜΟ

— Ὅλα ἔτοιμα, Πάνο. Καὶ τὸ γάλα καὶ τ' αὐγὰ καὶ τὸ ψωμί. Θὰ φέρω κοντὰ στὸ κρεβάτι τὸ μικρὸ τριπέδακι κι ὅποτε θέλεις τρῶς. Ἐγὼ θὰ πάω, γιατί θὰ μὲ περιμένει ὁ ἄντρας μου.

— Ἄς εἶσαι καλά. Μά, γιὰ πές μου, πόσο μᾶς ἔχει σήμερα ὁ μήνας;

— Δώδεκα...

— Ἐχω τὰ γενέθλια. Κλείνω τὰ τριάντα πέντε καὶ μπαίνω στὰ τριάντα ἔξι. Γέρασα... Ἄλλοι παντρεύονται στὰ χρόνια μου καὶ γὼ σβήνω, πεθαίνω.

— Χριστὸς καὶ Παναγιά! Τ' εἶναι αὐτὰ τὰ λόγια, Πάνο;

— Βλέπω τὰ χέρια μου ποὺ κοκκιάσανε, χαδεύω τὸ πρόσωπό μου καὶ νιώθω πῶς βαθουλώσανε τὰ μάγουλά μου. Μ' ἔφαγε ἡ ἀρρώστια κι ὁ γιατρὸς ἀκόμα δὲ βρῆκε τί ἔχω.

— Μὰ δὲ σὲ εἶπε; Ὑστερα ἀπὸ τὸ δυνατό κεῖνο κροτόγυμνα ποὺ πέρασες, σὲ πλάκωσε μιὰ ἀδυναμία. Θὰ σοῦ περάσει ὅμως. Τώρα ἔχεις ἀρχίσει καὶ παίρνεις τὰ πάντα σὲ καὶ σοῦ ξανάρχεται τὸ χρῶμα. Ἐσὺ ὅμως ἀπελπίξασαι. Μιὰ μικρὴ ἀδυναμία καὶ θὰ περάσει.

— Ἴσως καὶ τὸ φαρμάκι, ἡ πίκρα...

— Μὴν τὸ συλλογιέσαι· ἅμα σηκωθείς, ὅλα θὰ διορθωθοῦν. Ἀφησες κ' ἐλάνανε τὰ πεθερικά σου ὅ,τι θέλανε. Γίνε καλά καὶ πάτησε πόδι καὶ θὰ δεῖς.

— Ἀχ, πῶς τὰ βλέπεις ὅλα ἴσια, ξαδερφοῦλα μου.

— Ὅπως εἶναι τὰ βλέπω. Θὰ μὲ θυμηθεῖς μιὰ μέρα. Μὰ τώρα πρέπει νὰ πηγαῖνω μὴπως ἀνηυχήσουνε στὸ σπίτι.

— Μιὰ χάρη ἀκόμα. Ἄνοιξε τὴν κασέλα καὶ βγάλε μου τὴν καλὴ φορεσιά, ποὺ εἶναι ἀπάνω ἀπάνω. Εἶναι κ' ἓνα ἄσπρο ποικάμισο καὶ ὁ λακμοδέτης μου. Ἀφοῦ σήμερα ἔχω τὰ γενέθλια, θὰ δοκιμάσω νὰ σηκωθῶ καὶ θὰ στολιστῶ νὰ φάω. Ἄν θέλεις μάλιστα, στείλε τὸ μικρὸ σου τὸ γιό στὸ Νικόλα τὸν μπαρμπέρη νὰ ρθεῖ νὰ μὲ ξουρίσει. Θάχω δεκαπέντε — εἰκοσι μέρες νὰ ξουριστῶ καὶ μὲ φάγανε τὰ γένηνα.

— Θὰ τὸν στείλω. Μὰ γιατί νὰ σηκωθείς; Θὰ κουραστεῖς...

— Ὅχι... νιώθω ἓνα μεγάλο κουράγιο σήμερα.

— Ἐτοίμα καὶ τὰ ρούχα. Πάω. Νὰ τὰ χιλιάσεις, Πάνο...

Ὅταν ἔφυγε ἡ Μπήλιω ἡ ξαδέρφη του, ὁ Πάνος δοκίμασε νὰ σηκωθεῖ. Ἐπειτα ἀπὸ ἓνα μῆνα ποὺ σάπιζε στὸ κρεβάτι χωρὶς νὰ κουνηθεῖ, αἰστανότανε κάποια δύναμη σήμερα. Σηκώθηκε, μὰ δὲ φόρεσε ἀκόμα τὰ καλά, μαῦρα ρούχα, τὰ γαμπριάτικα. Κάθησε σὲ μιὰ καρέκλα καὶ ἀκκοῦμπησε τὸ χέρι του στὸ μικρὸ καναπέ. Θάρθει τάχα ὁ Νικόλας; Ἀποκρῆς τώρα καὶ θάχει δουλιές. Δὲν πειράζει, ὅς ἔρθε κι ἀργότερα. Μὰ πρέπει νὰ στολιστεῖ. Ἐχει τὴ γιορτὴ του σήμερα, τὰ γενέθλιά του. Ἄ, τί χαρούμενη μέρα στὰ παλιὰ τὰ χρόνια, σὰν εἶτανε παιδί. Ἡ μάννα του, ποὺ τὸν εἶχε κανακάρη μέσα σὲ τρεῖς κόρες, τοῦκανε τηγανίτες. Ὅσο φτωχὴ κι ἂν εἶταν, οἰκονομοῦσε ἀπὸ τὰλλα ἔξοδα γιὰ νὰγοράσει τὸ ἀλεύρι καὶ τὸ μέλι καὶ τὴν κανέλλα. Καὶ τὸ πρῶτ', μόλις ξημέρωνε, ἔφτιανε τὸ χυλὸ κ' ἔψηνε στὸ λάδι τίς τηγανίτες καὶ τίς μέλωνε κ' ἔρρηχνε τὴν κανέλλα. Κ' ἔπειτα ἔβαζε λίγες - λίγες στὸ πιάτο, κι αὐτὸς τίς ἐμοίραζε στὶς γειτόνισσες.

— Γιατί οἱ τηγανίτες, Πάνο; ρωτοῦσαν οἱ γειτόνισσες.

— Σώνω τὰ δέκα καὶ πετᾶω στὰ ἑντεκα, ἔλεγε χαρούμενος, καὶ οἱ γειτόνισσες τοῦ λέγανε νὰν τὰ χιλιάσει καὶ τὸν φιλοῦσανε, καθὼς εἶτανε κι ὁμορφος.

Καὶ δὲν ἄφησε χρόνον νὰ μὴν τοῦ κάνει τηγανίτες ἡ μάννα του.

— Κανακάρη μου, ἐσὺ θὰ μοῦ παντρεύεις τὰ κορίτσια καὶ σὺ θὰ μὲ γεροκομήσεις.

Καὶ μὴπως δὲ σταῖθηκε καλὸς κι ἄξιος; Ποιὸς πρόκυψε σὰν κι αἰπόνε;

Φτωχόπαιδο, μπῆκε νωρὶς στὰ δάσανα. Μὰ εἶχε χρυσὴ τὴν τύχη. Σὰν τὸν εἶδανε ἄξιο καὶ πιστό,

ποιός δὲν τονέ ζητοῦσε στὸ καὶνι του; Στὰ δεκαοχτὼ χρόνια κολαουζιέρης, στὰ εἴκοσι δυὸ ἔκανε μηχανή δική του — ἄς εἶναι καλὰ ὁ κύρ Νικόλας, μῦρο στὸ χάμα του. Στὸ χρόνο ἀπάνω σκάρωσε δικό του καὶ κί. Τί χρονιές! "Ολα πρίμα.

Μὰ πῶς τοῦ ἤρθανε τώρα αὐτὲς οἱ συλλογές; Καὶ δὲν ἤρθε ἀκόμα ἐκεῖνος ὁ Νικόλας. Θὰν τοῦλεγε καμιά κουβέντα ὅσο νὰ τὸν ξουρίσει, καὶ θὰ ξεχνοῦσε τὰ πάλια. Τί νὰ τὰ θυμᾶται τώρα;...

Μὰ εἶτανε τόσο εὐτυχισμένος καὶ χαρούμενος τότε! Καὶ γιατί νὰ μὴν εἶτανε; Μὴ δὲν πάντρευε πλούσια κι ἀρχοντικά τις ἀδερφές του; Δὲν ἔχτισε σπίτι μεγάλο στὴν ἀγορά; Καὶ εἶχε καὶ δική του σερμαγιά, καὶ καὶνι μεγάλο καὶ μηχανοκάικα δυὸ. Πρῶτος στὴ δουλιὰ, μὰ καὶ στὰ γλέντια πρῶτος. Σὰ γύριζε ἀπὸ τὸ ταξίδι καὶ ξεπουλοῦσε τὰ σφουγγάρια, τὰ γλέντια του μὲ τὰ βιολιὰ τρικυμίζανε τὸν κόσμο. Ποιὸς σὰν κι αὐτόνε χορευτῆς; Κύκλο κάνανε τριγύρω τὰ παλληκάρια νὰ τονέ δοῦνε πῶς χορεύει τὸν ἀγαπημένο του χορό:

στὸν κόμπο, στὴ ρίζα κόβουν τὴν ἐλιά,
στὰ μᾶτια, στὰ χεῖλη φιλοῦν τὴν κοπελλιὰ,

ποῦ χορὸ τοῦ Πάνου τονέ λέγανε στὸ νησί.

Καὶ νὰ βλέπει τώρα τὴν ἐρημιὰ του. Ἡ μάννα του πέθανε νωρίς, κ' ἔτσι δὲν ἦπτε τὰ φαρμάκια. Οἱ ἀδερφές του μὲ τοὺς ἄντρες τοὺς ξενιτευτήκανε, δίου τοὺς καλοῦσε ἡ δουλιὰ τῶν ἀντρῶνε τους. Κι αὐτὸς ἔμεινε μονάχος. Καλὰ πού βρέθηκε αὐτὴ ἡ καλὴ ψυχὴ, ἡ ξαδέερφη του. ἀλλιῶτικα θάτανε ὀλότελα ἐρημις καὶ σκοτεινός. Ἡ γυναίκα του — μὰ δὲ φταίει κείνη... Ἡ σκύλλα ἡ μάννα της, ἡ ἀρχόντισσα ἀπὸ τὸ μεγάλο σόϊ, αὐτὴ τὸν ἀποδίδωξε. Δὲν εἶτανε γιὰ τὴν κόρη της. Γιατὶ λοιπὸν τὸν ἔκανε γαμπρό, ὅταν τῆς ἔστειλε προξενιά; Ναί, ἀλήθεια, αὐτὸς εἶταν ἀπὸ φτωχὸ σόϊ, ἐνῶ ἡ Μαρίνα — ἡ γυναίκα του — εἶτανε κόρη καπετάνιου καραβιώτη, ἀπὸ τοὺς παλιούς νοικοκυραίους τοῦ νησιοῦ. Ἡ μάννα της ἀρχοντοπούλα. Μὰ τὸ διό τους εἶχε γίνει στάχτη, σκόρπισε στὸν ἄνεμο. Τὰ τελευταῖα χρόνια φτωχοζούσανε. Αὐτὸς, ὅταν ἔγιναν οἱ προξενιές, εἶχε καὶ σπίτι καὶ καὶνι καὶ χοῦματα. "Ολες οἱ κοπέλλες τῆς σειρᾶς του, ποιά νὰ τονέ πάρει. Ποιὸ παρὰθυρο δὲν ἀνοιξε, ὅταν αὐτὸς περνοῦσε; Ποιά ξανθή, μελαχροινὴ στασάτη, μαυροματούσα ἢ γαλανή δὲν τονέ κοίταξε καὶ δὲ χαμογέλασε. Ἰκάθε μάννα θὰ τὸ εἶχε καμιοῖ της νὰ τονέ κάνει γαμπρό. Καὶ θάπαρνε καὶ ποδοῖα καὶ προικιά. Αὐτὸς ὅμως θέλησε νὰ πάρει τὴν ἀρχοντοπούλα, τὴ Μαρίνα, ἃς εἶτανε φτωχὴ χωρὶς ποδοῖα καὶ στολίδι.

Τὴν ἀγαποῦσε ἀπὸ μικρός. Κρυφὴ ἀγάπη, γιατί, πού νὰ θαροῦναι αὐτὸς καὶ νὰ γνάντεψαι ἀκόμα μιὰ κοπέλλα τέτοις φαιελιάς; Κι ὅταν ἀκόμα εἶχε διὸς καὶ γοῖμα, πού νὰν τοῦ περάσει ἀπὸ τὸ νοῦ, πῶς μποροῦσε νὰ τὴν κάνει δική του! Ἐκείνη θὰ πάρει κάποιον φτωχὸ μὰ γραμματισμένο κ' εὐγενικό, ἢ θὰ μεθῆναι ἀνύπαντρη, ὅπως τόσα κορίτσια τῆς σειρᾶς της. Αὐτὴ εἶταν ἡ μοῖρα τους.

Μὰ ἐπειδὴ τὴν ἀγαποῦσε, σὰ νὰ μὴν τοῦλεγε ἡ καρδιά του νὰ παντρευτεῖ. Κι ὁ κόσμος ρωτοῦσε:

— Γιατὶ δὲν παντρεύεται ὁ Πάνος;

"Ἐνας φίλος του τοῦ τῶπε μάλιστα, χωρὶς νὰ διστάξει, ὅταν μιὰ μέρα πηγαίνανε μὲ τὴ θάρα. Κι ἀπὸ κουβέντα σὲ κουβέντα ἀναγκάστηκε νὰν τοῦ πεῖ τὸ μυστικό.

— Μπᾶ, καὶ πιστεύεις πῶς ἂν τὴν γυρέψεις θάρνηθουνε;

— Νὰ καταδεχτεῖ ἐμένα, ἀρχοντοπούλα ἐκείνη;

— Κεῖνοι οὔτε σπῖτι δὲν ἔχουνε τώρα. Μὲ νοῖζι καθοῦνται. Ἡ φτώχεια κάνει τὸν ἀρχοντα καὶ λέει τὸ γαὶ γληγορότερο. Πές μου πῶς τὴ θέλεις, κ' ἐννοια σου.

Εἶτανε, φαίνεται, γραφτό. Σὲ λίγες μέρες τὰ καίκια του λιμανιοῦ σηκώσανε τίς παντιέρες τους καὶ οἱ συντρόφοι τοῦ Πάνου ρίχνανε τουφέκια γιὰ τοὺς ἀρραβῶνες του.

"Ολα μέλι καὶ ζάχαρη ὅσο εἶταν ἀρραβωνιασμένος. Μὰ σὰ στεφανώθηκε, ποιὸς νὰν τῶλεγε; Αἰδᾶς φῖσηξε στὸ σπῖτι του, μπόρα συνεπῆρε τὸ διὸς του. Ἡ τύχη τοῦ γύρισε, τίς πλάτες. Προκοπὴ πιά δὲν εἶδε.

"Ἐγειρε ὁ Πάνος στὸ κεφαλάρι τοῦ καναπέ καὶ θυτίστηκε σὲ συλλογὴ.

"Ἀνοιξε ἡ πόρτα.

— Καλὸ στὸ Νικόλα...

— "Αργησα λιγάκι. Εἶχα πολλὴ δουλιὰ σήμερα. Γίνονται τρεῖς γάμοι, κ' οἱ καλεσμένοι στολίζονται καὶ τὰ παλληκάρια πᾶνε νὰ δειχοῦνε στὶς κοπέλλες.

— Καμμένα νιάτα!...

— Δὲ σὲ πήρανε δὰ καὶ τὰ χρόνια. Εἶπε ὁ Νικόλας κ' ἐτοιμαζότανε νὰρχίσει τὸ ξουρίσμα. Κοίταξε ὅμως μὲ ἀνησυχία κ' ἔβλεπε πόσο θὰ κοπιᾶσει. Τόσο ἀδυνατισμένος εἶταν ὁ Πάνος... Ν

— Τὰ χρόνια ὄχι, εἶπε ὁ Πάνος, μ' ἔφαγε ἡ ἀρρώστια... Καὶ νὰ μὴν ξαίρω τί ἔχω! Αὐτοὶ οἱ γιὰτροὶ τίποτα δὲ γνωρίζουν.

— Μπᾶ, μιὰ μικρὴ ἀδυναμία καὶ θὰ περάσει...

— Μὰ ὁ βήχας, ὁ βήχας πού μοῦ τραντάζει τὸ στήθος. Αὐτὸ τὸ βήχα δὲ θὰ μοῦ τονέ κόψει κανένα γιατρικό;...

— Σοῦ ἔμεινε ἀπὸ τὸ κρύο πού πέρασες...

— Κρύο, καὶ νὰ μὲ ἀδυνατίσει τόσο;

— Μὰ δὲ σ' ἀφίνει κ' ἡ συλλογὴ. "Ας τὰ νὰ πᾶνε.

— Πῶς νὰν τάφισω, Νικόλα; "Ἐπαθε κανένας στὸν κόσμο κείνο πού ἔπαθα γώ; Νὰ μὲ διώξουν ἀπὸ τὸ σπῖτι μου, νὰ μοῦ πάρουν τὴ γυναίκα μου! Καὶ γιατί; Γιατὶ φτώγεψα, ἔχασα τὸ διὸς μου κ' ἔμεινα δυὸ χρόνια στὴν Μπαρμπαραγιὰ γιὰ νὰ δοιλέψω καὶ νὰ γλυτώσω ὅ,τι μποροῦσα...

— Νὰ μὲ συμπαθήσεις, Πάνο, θὰ σοῦ πῶ καίτι.

— Λεύτερο, Νικόλα, σὰν παλιὸς φίλος.

— Γιατὶ νὰ γράφεις τὸ σπῖτι στὴ γυναίκα σου;

— "Α, μή μοῦ τὸ λές... Λάθος τὸ λογαριάζετε ὅλοι, κι ὅλοι γι' αὐτὸ μὲ κατηγοροῦνε. Μὰ τὴν ἀγαποῦσα κι ἀκόμα τὴ λατρεῖ. "Όταν πήρε τὸν κάτω δρόμο ἢ τὴν γοῖμα, φοβήθηκα μήπως τὴν ἀφήσω στοὺς πέντε δρόμους. Κι ὅταν ἡ μάννα της — ἐκείνη εἶναι ἡ σκύλλα... —

— Ἐκείνη σὺγκλεισε τὸ σπῖτι, ἢ ὁ πεθερός σου;

— Καὶ κείνον αὐτὴ ἡ σκύλλα τονέ ξεμώρανε. "Ασε νὰ σοῦ πῶ. Ἡ μάννα της ἔβαλε τὴ Μαρίνα νὰ μοῦ κάνει μιὰ μέρα λόγο γιὰ τὸ σπῖτι. Εἴμαστε μονάχοι. Στὴν ἀρχὴ δισταξε, μὰ ἔπειτα ἔπεσε στὴν ἀγκαλιά μου. Πάνο μου, ἐοῦ θὰ πᾶς στὴν Μπαρμπαρα...

ριά· ἐγὼ τί θὰ γίνω, ἂν ἀργήσεις, ὅπως λές; Τί θέλεις νὰ κάνω; τῆς ἀποκρίθηκα. Ἀσφάλισέ με, μοῦ λέει, καὶ ἔτσι ἀσφαλίζεσαι καὶ σὺ. Τί θέλεις; τῆς εἶπα. Ἐξέμεινε σάπαινε. Τὸ σπῖτι θέλεις; τῆς λέω· νὰ στὸ γράψω. Δὲ θέλω νὰ μὲ βαρυνοῦν καμιά μέρα καὶ νὰ νάνθεματίζεις τὴν τύχη σου. Νὰ στὸ γράψω...

Μὰ δὲν μποροῦσα νὰ κάνω κι ἄλλωτῶτα, Νικόλα. Τὴν ἔβλεπα νὰ κλαίει καὶ καιγόταν ἡ καρδιά μου. Δὲν εἶτανε λάθος ἐκεῖνο. Λάθος εἶτανε νὰ μείνω δυὸ χρόνια στὴ Σφάξη. Μὲ τὰ λόγια τῆς ἡ σκύλλα ἡ πεθερά μου ἔλλαξε τὰ μυαλά τοῦ κοριτσιοῦ. Καὶ τί δὲν τῆς εἶπε. Πλεντάει ἐκεῖ κάτω. Οἱ παλιοβρώμε τῆς Σφάξης τοῦ πήρανε τὰ μυαλά. Καλὰ μοῦ λέγανε πὼς εἶναι ἄσχατος. Καὶ ἄλλα καὶ ἄλλα. Σημώσανε καὶ τὰ μυαλά τοῦ γέρου. Ἦρθανε καὶ οἱ χρονιὲς ζαθὲς καὶ ἔμεινα μόνο μὲ τὸ μηχανοκάρη. Μὰ μήπως δὲν εἶχανε πάρει τὰ χρόνια; Θὰ δούλευα. Τὰ μπράτσα μου θὰν τὰτσάωναν πάλι. Μὰ σὰν ἦρθα καὶ βρῆκα τὴν πόρτα κλειστὴ καὶ μοῦ παραγγείλανε νὰ πάω στὴ Σφάξη νὰ βρῶ κείνες πού ἄφησα, μοῦ κοπήκανε τὰ ἥπατά μου.

— Ἐπρεπε νὰ πατήσεις πόδι. Ἀφῆρες τὸ γέρο νὰ κάνει ὅ,τι θέλει.

— Μὰ, τί ἔπρεπε νὰ κάνω;

— Νὰ μπεῖς μὲ τὸ στανιδὸ μέσα, νὰ διώξεις τὰ πεθερικά σου καὶ νὰ μείνεις μὲ τὴ γυναῖκα σου μόνο.

— Ἀν ὅμως ἐκεῖνη δὲν ἤθελε;

— Τί θὰ πεῖ δὲν ἤθελε; Γυναίκα σου εἶναι πιά, δὲν εἶναι κόρη τους...

— Δὲν μποροῦσε νὰ κάνει χωρὶς τὴ μάνα τῆς. Ἄμα τῆς ἔλεγα τίποτα γιὰ τὴ μητέρα τῆς, ἔβαζε τὰ πόδια καὶ ἡ πεθερά μου τίς φωνές.

— Αἶ, τότε, μὴν τὰ συλλογιέσαι. Ἐκανα μάλιστα ἄσχατο πού σοῦ εἶπα τόσες κουβέντες. Μὰ ἐσὺ τὸ θέλησες...

— Ὅχι, καλὰ ἔκανες. Ὅταν μιλῶ, κουράζομαι λιγάκι, μὰ λησμονῶ τὸν πόνο...

— Ἔτοιμος, Πάνο. Μὲ τίς ὕγιες σου. Ἀ, πῆρες τὰπάνω. Κεῖνα τὰ γένεια σὲ τρώγανε. Τώρα φαίνεσαι καλὰ καὶ γύρισε καὶ τὸ χρῶμα σου.

— Μήπως ἔχεις κανένα μικρὸ καθρεφτάκι μαζί σου;

— Ὅχι. Τί τὸ θέλεις;

— Τὸ δικό μου τὸν ἔσπασε μιὰ μέρα ἡ ξαδέρφη μου. Πῆγε νὰ τὸν καθαρίσει καὶ τῆς ἔφυγεν ἀπὸ τὰ χέρια. Καὶ τώρα δὲν ἔχω νὰ κοιταχτῶ...

— Τί τὸν θέλεις; ἀφοῦ σοῦ τὸ λέω γώ, δὲ μὲ πιστεύεις; Ἐννοια σου καὶ τὴν ἄλλη φορὰ πού θάρῃ νὰ σ' ἐξουρίσω, θὰ φέρω μαζί μου. Μὰ, ὅπως σοῦ τὸ λέω, εἶναι καλύτερα. Ἐχω τὴν ἰδέα πὼς τὴ Λαμπρή, πρῶτα ὁ Θεός, θὰ εἶσαι ὁλότελα καλὰ καὶ θὰν τὸ γλεντήσουμε, θὰν τὸ ξαναποῦμε τὸ

στον κόμπο, στὴ ρίζα κόβουν...

— Ἀλήθεια, μοῦ κάνεις μιὰ χάρη, Νικόλα; Νὰ μὲ βοηθήσεις νὰ φορέσω τὸ λαϊμοδέτη. Δὲν ἔχω καθρέφτη καὶ θὰ τὸν φορέσω στραβά.

— Μὰ τί, θὰ ντυθεῖς;

— Ζαίρεις, ἔχω τὰ γενέθλιά μου σήμερα καὶ εἶπα νὰ φάω στολισμένους. Θέλω νὰ θυμηθῶ τὰ παλιά μου.

— Πρέπει νὰ πάω στὸ μαγαζί. Θάχω δουλιὰ τώρα τὸ βράδι.

— Μιὰ στιγμὴ καὶ φεύγεις.

Φόρεσε τὸ πουκάμισο κι ὁ Νικόλας τοῦ ἔδεσε τὸ λαϊμοδέτη.

— Ζάχαρη, εἶπε ὁ Νικόλας. Τὸν καλονόχτισε καὶ ἔφυγε. Ὅταν βρέθηκε ἔξω μουρμούρισε:

— Λίγα τὰ ψωμιά τοῦ Πάνου. Κρίμα στὸ πλληκάρι. Τῶφαγε ἡ σκύλλα...

Ὁ Πάνος σημώθηκε καὶ κάθισε στὴν ἄλλη ἄκρη τοῦ καναπέ, καὶ πού εἶχε ἀφήσει τὴ φορεσιά του ἡ ξαδέρφη του. Ντύθηκε — μὲ τί κόπο! — καὶ δοκίμασε νὰ στηλωθεῖ στὰ πόδια του.

— Ἀ, καλὰ... δίκιο ἔχουνε νὰ λένε πὼς δυνάμωσα.

Περπάτησε λίγο. Αἶ καὶ νάχε ἕναν καθρέφτη νὰ δεῖ καὶ νὰ καμαρώσει. Αὐτὸς εἶτανε πού τὸν λαχταρούσανε μιὰ φορὰ οἱ κοπέλλες! Πῆρε ὅμως τὸ λοιλούδι τοῦ νησιοῦ. Αἶ, μωρέ, τί λεβέντης γαμπρὸς στάθηκε πλάι στὴ νύφη...

Δὲ θαρῃσαι... Πάνε τώρα αὐτά. Ἀλήθεια, καὶ ρὸς νὰ φάει. Κάθισε στὸ μικρὸ τραπέζι. Ἐφαγε τὰ αὐγά, ψωμὶ ἀρχετό, ἤπιε τὸ γάλα. Εἶχε μιὰ διάθεση! Ἀλήθεια τοῦ εἶπανε πὼς πάει καλύτερα. Κεῖνος ὁ δήχας μόνον νὰ ἔλειπε. Μὰ ἔννοια σου, μόλις δυναμώσει, θὰ πᾶει στὴν Ἀθήνα. Ἐκεῖ εἶναι γιατροί, ἐτούτοι ἐδῶ εἶναι κομπογιαννίτες, μήπως δὲν τοὺς ξαίρει;...

Ἀκοῦς ἐκεῖ, λέει, γιατί νὰ γράψεις τὸ σπῖτι στὴ γυναῖκα σου! Δικό του δὲν εἶτανε; Κι ἂν δὲν τὸ γράφε στὴ γυναῖκα του, σὲ ποῖνε θὰν τὸ γράφε; Μὰ κοίτα τώρα τὰ στερνά, σοῦ λέει ἄλλος. Γιατί νὰ μὴν πάει μιὰ τῆς σειρᾶς του, πού θὰ τὴνὲ βόλευε ὅπως ἤθελε. Μὰ γιατί μιλοῦν ἔτσι; Δὲν ἀγαπήσανε ποτέ τους; Αὐτὸς ἡ ἑκείνη θάπαιρνε ἡ καμιά. Αὐτὴν ἀγαποῦσε ἀπὸ δέκα χρόνων παρὶ, σὰν πῆγαινε ἀκόμα σκολειό. Ἰσως, χωρὶς νὰ τὸ ξαίρει, γι' αὐτὴν δούλευε. Ζητοῦσε, χωρὶς νὰν τὸ συλλογιέται, νὰ γίνε ἄξιος νὰν τὴνὲ φτάσει. Μπορεῖ καὶ νᾶταν ἡ μοῖρα του. Ἀλήθεια, τί χρυσὴ τύχη τὰ πρῶτα χρόνια! Κοντὰ του παραστρεχε ἡ καλὴ μοῖρα, τὸν βοηθοῦσε ἡ Παναγιά. Χῶμα ἔπιανε, χρυσάφι γινότανε. Καὶ σὰν ἄρκανε καὶ τὰ καρφιά του μάλαμα. Ἐπειτα φαίνεται, κουράστηκε, θαρῃθηκε ἡ καλὴ μοῖρα. Τοῦ γύρισε τίς πλάτες καὶ πῆγε νὰ διαφεντέψει κι ἄλλον. Καὶ ἦρθε ἡ στρίγγλα.

Μὰ ἔννοια σου καὶ δὲν ἤθελε ἄλλη στρίγγλα. Τοῦ ἔφτανε ἡ πεθερά του. Βρὲ τὸ σκυλὶ τὸ ἀναθεματισμένο. Ἀπὸ τὴ μέρα πού παντρεύτηκε, μῆνας δὲν πέρασε καὶ ἔγινε κοιμάντο στὸ σπῖτι του. Καὶ κουβέντα γλυκειὰ δὲν τοῦ εἶπε. Φαρμάκι ἔσταζε ἡ γλώσσα τῆς. Γλώσσα εἶτανε κείνη ἡ φίδι;

— Τὸ σοῖ μου καὶ ἡ φαμελιά μου. Καὶ σὺ ποῖος εἴσουνε πού σ' ἔμπασα στὸ σπῖτι μου; Ἐνα φτωχό παιδο, ἕνας σφουγγαράς. Γιὰ σὲνα εἶτανε ἡ κόρη μου, ἡ νὰ πάρει ἕναν εὐγενὴ καὶ γραμματισμένο.

Καὶ πού νὰν τῆς πεῖ κουβέντα. Ἀμέσως ἡ κόρη τὸν κοίταζε μὲ παράπονο, τὴν παίρνανε τὰ δάκρυα, καὶ τοῦ παγώνανε κάθε λόγος πού ἀνέβαινε ἀπὸ τὴν καρδιά στὰ χεῖλια του.

Καὶ μήπως δὲν εἶχε δίκιο; Καπετανοπούλα κι ἀρχοντοδυγατέρα, μοσχαναθρεμμένη, μὲ γράμματα καὶ

τρόπο, πήρε ένα σφουγγαρά. Θά πεις, εκείνη φτωχιά κι αὐτὸς μὲ παρὰ καὶ σπίτι καὶ καίνα. Μὰ ἄλλο παρὰς κι ἄλλο τὸ σόι. Ὁ παρὰς δὲν κάνει τὸ σόι.

Μὰ κείνη ἢ σκύλλα γιατί νὰν τοῦ τὸ λέει καθημερῶς, νὰν τοῦ τὸ χτυπάει κατὰμουτρα; Σὰ δὲν ἤθελε, ἂς μὴν τὸν ἔκανε γαμπρό. Μὲ τὸ ζόρι πήρε τὴν κόρη της; Μὰ κείνη, μάτια μου, εἶχε κι ἀπὸ τὸ δαίβολο σόι. Κείνη ξεκούτιανε τὸ γέρο· ὅλοι τὸ μολογούσανε. Αὐτὴ ἔβαλε στὰ λόγια τὴ Μαρίνα καὶ τῆς ξεσήκωσε τὰ μυαλά. Τώρα τὴν κρατεῖ κλεισμένη στὸ σπίτι. Περιμένει, λέει νὰ πεθάνει... Ναί, νὰ πεθάνει, γιὰ νὰ δώσει τὴν κόρη της σὲ κανένα γραμματισμένο. Γι' αὐτὸ, φαίνεται, μπάζει στὸ σπίτι της τὸ γιατρό, κείνον τὸ νέο, τὸ λιμοκοντόρο. Θέλει νὰν τὸν κάνει γαμπρό. Ἔχει, βλέπεις, προῦκα τὸ κορίτσι της τώρα. Τὸ σπίτι, τὸ μεγάλο σπίτι, τὸ καινούργιο, εἶναι δικό της.

Δικό της; Βέβαια, μὰ καὶ ἡ Μαρίνα δὲν εἶναι οὔτε τῆς μητέρας της, οὔτε τοῦ πατέρα της, οὔτε τοῦ γιατροῦ ποὺ μπανοβγαίνει στὸ σπίτι. Ἡ Μαρίνα εἶναι δική του, γυναίκα του. Τὴν στεφάνωσε στὴν ἐκκλησιά. Κανένας δὲν ἔχει δικαίωμα νὰ τοῦ τὴν πάρει. Καλὰ τοῦ λέγανε πὼς φέρθηκε μπόσιος, πὼς δὲν πάτησε πόδι. Ἐπρεπε νὰ μπεῖ μὲ τὴν ἀστυνομία μέσα. Μὰ τότε φοβήθηκε τίς φωνές, τὰ κλάματα τῶν γυναικῶν, τὸ σούσουρο τοῦ κόσμου. Ἄφησε νὰ μαλακώσουνε τὰ πρόμαξα. Κοίταξε ὁμῶς. Μῆνες τώρα, κι οὔτε τὸν συλλογίζονται, οὔτε καν ρωτοῦν γι' αὐτόνε. Ἰσως περιμένουνε νὰ πεθάνει, γιὰ νὰ πάρει. Κείνος ὁ λιμοκοντόρος, ὁ γιατρός, τὴ Μαρίνα, τὴ γυναίκα του, τὴν ἀγάπη του, ποὺ τὴν ὄνειρεύτηκε χρόνια καὶ λίγο τὴ γνώρισε.

Ὁχι, θὰ φανεῖ ἄντρας τώρα. Θὰ σηκωθεῖ νὰ πάει σπίτι του, θὰ χτυπήσει τὴν πόρτα, κι ἂν δὲν τοῦ ἀνοίξουνε, θὰ τὴνὲ σπάσει, θὰ μπεῖ μέσα. Ἄν εὔρει κείνον, τὸν ἄλλον, τὸ γιατρό, τὸ λιμοκοντόρο, θὰ τὸν διώξει. θὰ τὸν ἐρίσει, θὰ τὸν φτύσει στὰ μοῦτρα, θὰ τὸν πεῖ κλέφτη. Ναί, κλέφτη. Ὁξω, κλέφτη, ποὺ κλέβεις τοῦ ἀλλοινοῦ τὴν ἀγάπη, καὶ τὸν ἰδρωτὰ ἀκόμα. Γιατί μὲ τὸν ἰδρωτὰ του χτίστηκε τὸ σπίτι, τὸ παλάτι γιὰ τὴ γυναίκα του, τὴ βασίλισσά του...

Κι ἂν φωνάξουνε τὰ πεθερικά του; Ὁξω κι αὐτοί. Ὁς πότε θὰν τοὺς ἔχει κοιμάντο στὸ εἶναι του;

Ἄν κλάψει ὁμῶς καὶ κείνη, ἡ Μαρίνα, ἡ γυναίκα του, ἡ ἀγάπη του; Ξαίρει. Θὰ τὴν πάρει στὴν ἀγκαλιά του καὶ θὰν τῆς πεῖ μερικὰ λόγια πονετικά. Δὲν ξαίρει πολλὰ γράμματα γιὰ νὰν τὰ πεῖ εὐγενικά, μὰ ἡ φωνὴ του θὰναι γλυκεῖα καὶ τὰ δάκρυά του θὰ τὴν κάνουνε νὰ τὸν συμπονέσει. Εἴτανε καλὴ ἡ Μαρίνα, μὴδὲ φταίει καθόλου. Ἄν ἔλειπε ἡ μάννα της, ἡ σκύλλα, θὰ εἴτανε ἕνα κομμάτι μάλαμα. Καὶ θὰ τὸν ἀγκυλιάσει καὶ κείνη, καὶ θάγαπρηθοῦνε καὶ θὰ γίνεαι καλά. Πάει κι ὁ θῆρας, πάει κ' ἡ ἀδυναμία. Καὶ θάτσωλῶσει τὸ κορμί του καὶ θὰ δουλέψει πάλι καὶ θὰναγκάσει τὴν καλὴ τὴ Μοίρα νὰ ξαναγυρίσει.

Ναί, θὰν τὸ κάνει. Ἀπόψε μάλιστα. Τὸ γάλα καὶ τ' αὐτὰ τὸνὲ δυναμώσανε. Καλὰ ποὺ τὸνύθηκε. Θέαι φῶτιση. Τὰ πόδια του βασταῖνε. Ἐπειτα, μήπως εἶναι μακριά; Μόλις βγεῖ ἀπὸ τὸ σπιτάκι του, — τὸ πατρογονικό — θὰ βρεθεῖ στὸ δρόμο. Κόπος θὰ εἶναι τὰ εἴκοσι σκαλοπάτια τοῦ σοκακιού. Ἐπειτα κάμ-

πος. Ἰσὶα στὸ μικρὸ σοκάκι καὶ μὲ πέντε βήματα θὰ βγεῖ στὴν ἀγορά. Ὁ ἀντικρύσει τὸ σπίτι του, κοντὰ στὸ μουράγιο. Θὰ πῆρει κουράγιο, καὶ νῦ, στὴν πόρτα τοῦ σπιτιοῦ.

Ἔτσι θὰ κάνει. Εἶναι νύχτα κιόλας καὶ δὲ θὰ τὸν δει κανεὶς. Ἔχει κι ἀστροφεγγιά καὶ θὰ βλέπει.

Σηκώθηκε καὶ δοκίμασε πάλι τὰ πόδια του. Καλὰ βασταῖνε. Καλὰ τοῦ εἶπανε κ' ἡ ξαδέρφη του καὶ ὁ Νικόλας, πὼς δυνάμωσε. Θὰν τοῦ κάνει καλὸ καὶ ὁ κ. θαρὸς ἀέρας...

Πῆρε τὸ καπέλλο του, τὸ φόρεσε λίγο στραβά, ὅπως συνήθιζε, βγήκε ἄξω, κλείδωσε τὴν πόρτα καὶ ξεκίνησε.

Ἀλήθεια, πόσο τὸν εὐχαριστοῦσε τὸ ἀεράκι τῆς νύχτας! Γοργὸς ἔφτασε στὴν ἀκρὴ τοῦ στενοῦ δρόμου. Στάθηκε λίγο καὶ στηρίχτηκε στὸν τοῖχο. Τρέμανε τὰ πόδια του. Μπα! εἶναι ποὺ ἔμεινε ἀλάερο μῆνα στὸ κρεβάτι. Τώρα θὰ κατεβεῖ τὰ σκαλιά. Ἀνάβολα λιγάκι, μὰ δὲν πειράζει, θὰ τὰ κατεβεῖ σιγά. Κατέβαινε, μὰ τοῦ κοβόταν ἡ ἀναπνοή. Καὶ κείνος ὁ θῆρας ξανάρχισε πάλι. Τοῦ τράνταζε τὸ στήθος. Μὰ θὰ κατεβεῖ, πρέπει νὰ φτάσει στὸ σπίτι του, ὅσο συλλογιέται πὼς μπορεῖ νὰ εἶναι ὁ ἄλλος μέσα...

Κατέβαινε ἕνα ἕνα τὰ σκαλιά, μὰ εἶχε ἰδρώσει. Κουράγιο, λίγα εἶναι καὶ τελίωσανε. Κατεβαίνει ἀκόμα. Τώρα λυγίζουνε τὰ γόνατά του, τρέμουνε τὰ χέρια του, ξεφεύγουν ἀπὸ τὸν τοῖχο ποὺ ἀκκοιμπτοῦσε γιὰ νὰ στηριχτεῖ, θολώσανε τὰ μάτια του, καὶ πρὶν ἀκόμα φτάσει στὸ τελευταῖο σκαλοπάτι, ἔπεσε κ' ἔγειρε μὲ τὸ πρόσωπο στὸν τοῖχο.

Ἐμεινε κίεποση ὥρα ἐκεῖ. Ὁ ἀέρας φύσηξε στὸ πρόσωπό του καὶ συνέφερε. Κάτιο βιολλὶ ἀκούστηκε, καὶ μὰ συντροφιά ποὺ τραγουδοῦσε βραχνά, μεθυσμένα. Ἀποκορηὲς δῆ. Ὁ λαγουτιέρος ξεφώνιζε:

Καλὲ δὲ μὲ λυπᾶσαι, τοῦ χάρου πᾶς καὶ λές, καὶ ὁ χάρος δὲ μὲ παίρνει, καὶ κάθεσαι καὶ κλοῖς.

Ἐμένα μοῦ τριγιάζει τὸ τραγοῖδι, συλλογίστηκε ὁ Πάνος.

Ἡ συντροφιά ζύγωσε στὸ σοκάκι. Ὁ Πάνος εἶπε μὲ τὸ νοῦ του: πὼς θάθελα νὰ μὴ μὲ γνωρίσουνε...

Ἡ συντροφιά προσπέρασε χωρὶς νὰν τὸν προσέξει. Μονάχι ὁ τελευταῖος εἶδε κάποιον ξαπλωμένο, σὰ νὰ κοιμάται.

— Βρέ, κάποιος κοιμάται ἐδῶ. Χαρά στὸ κρεβάτι.

Ἐνας ἄλλος τὸν σκούνηξε σιγὰ μὲ τὸ πόδι καὶ εἶπε:

— Ἐ, πατριώτη, μὲ τὸ τουλοῦμι τὸ ἦπες ἀπάψε.

Τράβηξαν. Ὁ Πάνος δοκίμασε νὰ σηκωθεῖ καὶ κατάρθηκε νὰ στηλωθεῖ στὰ πόδια του.

— Αὐτὴ ἡ ἀδυναμία! εἶπε.

Βρισκότανε πιά στὸ ἴσωμα καὶ περπατοῦσε σιγά, μὰ κάπως σταθερώτερα. Δὲν εἶναι καὶ μακριά τὸ σοκάκι, ὅστερα, νὰ τὸ σπίτι του.

Θάνα ὁμῶς περασμένη ἡ ὥρα, σκέφτηκε, γιατί σκυλὶ δὲ βαβίζει.

Ἐφτασε στὸ σοκάκι καὶ πάλι ἔνωσε νὰ τρέμουνε τὰ πόδια του. Ἐπασε ὁμῶς τὸν τοῖχο καὶ περπατοῦσε. Αἰστανότανε νὰ χάνεται ἡ καρδιά του, τ' αὐτὴ του βοῖζανε, τρέμανε τὰ χέρια του. Κουράγιο, λίγο

Ο ΝΟΥΜΑΣ

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΠΟΛΙΤΙΚΗ, ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ

Υποδιευθυντής και Διευθυντής: Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ
Εκδότης και Διαχειριστής: ΧΡ. ΓΑΝΙΑΡΗΣ & ΣΙΑ

Ταχυτικοί συντάκτες: ΡΗΓΑΣ ΓΚΟΛΦΗΣ, ΚΩΣΤΑΣ ΠΑΡΟΡΙΤΗΣ, Γ. ΦΩΤΕΡΗΣ, ΚΙΜΩΝ Ι. ΘΕΟΔΩΡΟΠΟΥΛΟΣ, ΠΑΝΟΣ Δ. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

Όσα γράμματα ενδιαφέρουν τη Διαχείριση πρέπει να διευθύνονται:

Χ. ΓΑΝΙΑΡΗΝ & ΣΙΑν Σοφοκλέους 3, ΑΘΗΝΑΣ

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ: Για την Ελλάδα	δρ. 25	το χρόνο.
	» 13	το εξάμηνο.
	» 7	το τρίμηνο.
Για την Αγγλία και Αίγυπτο	£ 1	το χρόνο
	£ 0,10	το εξάμηνο
Για την Αμερική	\$ 5	το χρόνο
	\$ 3	το εξάμηνο
Και για τα άλλα μέρη ανάλογα		

ΦΑΙΝΟΜΕΝΑ ΚΑΙ ΠΡΑΓΜΑΤΑ

Θ ΕΩΡΕΙ χρέος του ο «Νουμάς» να διορθώσει όσα έγραψε στο φύλλο 741 (σελ. 18) σχετικά με το συντάκτη της πλαστογραφημένης επιστολής του Gerard Lacaze Duthiers. Την πλαστογραφημένη αυτή επιστολή του κ. Ντυτιέ, την κατασκεύασε στο Παρίσι ένας κάποιος Άλεξαντριανός Άποστολόπουλος, και την έστειλε στο Βάρονσλεντ, κι ο κατημένος ο Βάρονσλεντ, σὺν ποιητῆς πού εἶναι, πίστεψε ἀρελέστατα πὼς δὲν κάνει τίποτα κακό, δίνοντας νὰ δημοσιευτῇ ἓνα πλαστό γράμμα. Χαιρόμαστε πού στήν ταπεινή αὐτή ὑπόθεση εἶναι ὁλοσδιόλου ξένος ὁ φίλος ποιητῆς κ. Λέοντας Κουκούλας, καί λεπούμαστε, γιατί ἄδικα τὸν πικράνουμε.

Μ ΠΟΡΟΥΜΕ ἀπὸ τώρα νὰ ἀναγγεῖλουμε δυὸ διὰ-λεχτὰ δημοσιεύματα πού θὰν τὰρχινίσουμε ἀπὸ τὸ φύλλο τῆς πρώτης τοῦ ἐρχόμενου Ὁχτώβριου, πού θὰ μπεῖ ὁ «Νουμάς» στήν καινούργια, τὴν καθαροῦ λογοτεχνικῆς περιόδου. Τὸ πρῶτο δημοσίευμα εἶναι μιὰ πλατιά κριτικὴ μελέτη τοῦ ποιητῆ Κοκσῆ

ἀκόμα καὶ νὰ ἡ ἀγορά. Νά καὶ τὸ σπῆτι. Σὰν πολλὰ φῶτα ἔχει. Διασκεδάζουνε, φαίνεται...

Στάθηκε. Τὰ μάτια του θολώσανε καὶ μόλις διακρίνει θαμνὰ τὸ σπῆτι του. Ἡ καρδιά του ἔσβηνε, τὰ χέρια του πάλι ξέφυγαν ἀπὸ τὸν τοῖχο, τὰ πόδια του τσακίσανε καὶ σωριάστηκε κάτω.

Ἄχ! δὲ θὰ φτάσω, ψιθύρισε κ' ἔκλεισε τὰ μάτια του.

Τὰ μεσάνυχτα φύσηξε ἓνα δυνατὸ ξεροθόρυ. Τὸ πρῶτ' ὄρῳ τὸν Πάνο πεθαμένο. Στὰ μάτια του εἶτανε κρυσταλλωμένα δυὸ δάκρυα....

Ἀθήνα 1921.

ΜΗΤΗΣ ΑΝΘΕΜΗΣ

Παλαμὰ γιὰ τὸ Δάντη, τὸ δεύτερο, μιὰ σειρά ἀνέκδοτα γράμματα, πού ἔστειλε ὁ μακαρίτης ποιητῆς Κώστας Χατζόπουλος στὸν κ. Καρλ Dieterich στὴ Λειψία, ἀπὸ τὰ 1902 ἕως τὰ 1910, καὶ πού σ' αὐτὰ γίνεται κουθέντα γιὰ ζητήματα φιλολογικά, κοινωνικά, πολιτικά κτλ.

ΜΕ ὅσα κι ἂν τσιμπουνᾶνε οἱ καλὰθιοι νέοι, ὁ «Νουμάς» ἀιστάνεται ξεχωριστὴ χαρὰ σὰν ἀνοίγει τίς στήλες του σὲ κανένα καινούργιο, ἄγνωστο τάλεντο. Ἔτσι ἡ χαρὰ μας εἶναι μεγάλη σήμερα, πού θὰ σᾶς παρουσιάσουμε μιὰ παιδοῦλα δεκαεννιά χρονῶνε, ἀπὸ τὴ Σάμο, ὁλοσδιόλου ἀγνωστῆ μας, τὴν Μπετίνα, πού θάρθει στὸ ἐρχόμενο φύλλο τοῦ Νοικιᾶ με τὸν «Ὑμέναιός» τῆς, νὰ μᾶς δώσει ἓνα τόσο διὰ-λεχτὸ κομμάτι ρυθμικῆς προῶς. Τὸ «καλὰθι» μας, ὅσο ἀδυσώπητο κι ἀχόρταγο κι ἂν εἶναι, μερικὲς φορὲς δέχεται ἀγόγγυστα νὰν τὰφίνουμε νησιτικὸ. Δυστυχῶς οἱ φορὲς αὐτὲς εἶναι τόσο σπάνιες!...

Β ΡΗΚΕ πάλι τὴν εὐκαιρία, πού τὴ ζητεῖ με τὸ κερί πάντα, ἓνας πνευματικὸς γιγνοσάλαγγας, νὰ βγεῖ καὶ νὰ μᾶς σαλιαρίσει γιὰ «μπολοσεβικίζοντας καὶ ρωσταντινίζοντας» καὶ νὰ δηλώσει ἔτσι ἄγρια, πὼς μισεῖ, μπερρρ! τζάνουρ, τὴ Γερμανία, ἂν καὶ θέλει νὰ λέγεται... σοσιαλιστής! Τὸ γιγνοσάλαγγας αὐτὸν τὸνὲ βάζουμε πλάι στοὺς σεμνοὺς γεροντανέους, πού τόσο χωραχτηριστικά μίλησε γι' αὐτοὺς ὁ χρονογράφος τῆς «Τελευταίας Ὠρας».

ΠΑΤΕΡΑ ΜΟΥ, ΓΛΥΚΕ ΠΑΤΕΡΑ...

Πατέρα μου, γλυκὲ πατέρα,
Τῆς αγωνίας σου τὴν κλίνη,
Κάποιο γαλήνιο μεγαλεῖο
Πὼς μυστικὰ τὴν περιχύνει!
Τὸ μεγαλεῖο τῆς καρδιάς σου,
Πού, κι ἂν τὰ μάτια σου ἔχουν κλείσει,
Μ' ἀκόμ' ἀργοχτυπᾷ με πόνο,
Δὲν τῆς βασταῖε νὰ μᾶς ἀφήσει!
Σαράντα χρόνια ξάφνου σβήνουν,
Καὶ γίνονται παιδάκι πάλι:
»Τρέξε, μικρούλη μου, νὰ παίξεις!«
Καὶ μοῦ χιδεύεις τὸ κεφάλι.
Καὶ κάθε μέρα με τί γλύκα
Μαθήματα ἔκανες μαζί μου,
Καὶ τὸν γρημμάτων τὴν ἀγάπη
Πὼς φύτεψες μες στὴν ψυχὴ μου!
Κι ὅταν στὶς μπόρες ἡ καρδιά μου,
Τὸ θάρος ἀρχίζε νὰ χάνει,
Τὴν ἀνοιχτὴ πάντ' ἀγκαλιά σου
Παρηγοριάς εἶχε λιμάνι.
Πατέρα μου, γλυκὲ πατέρα,
Κι ἂν φεύγεις τὴν ἀπὸ κοντὰ μου,
Μὰ ἡ τρισαγάπητη μορφὴ σου
Πάντα θὰ ζεῖ μες στὴν καρδιά μου!

25 Ἰουλίου 1921.

ΣΕΦΥΡΟΣ ΒΡΑΔΥΝΟΣ